

de 1244; PPujol, *op. c.*, 18], ll. *praesens*, -tis, part. actiu del verb *praesesse* 'estar present': es va usar algunes vegades una forma *preent*, ultracorrecció deguda a reacció contra la forma poètica provençalada *vezent* 'veient. vident': «si per ventura no espaordexen los periylls *preens*», «lo temps de pau no era vengut encara, qui are és *prehent*», AntCanals (*Scipió*, *NCl.*, 53, 55).

Molt usades antigament les locucions *de present*, *a present*, *al p.*, *en p.* 'ara', però sobretot la primera (doc. de 1315, *AlcM*; 1323): «él respòs —No-y veem neguna via, quant a *de presents*», doc. cancelleresc, Finke (*Acta Ar.* II, 589); el significat es bifurca tot seguit, entre aquesta acc. i 'immediatament, tot seguit', que veiem també en el S. XIV, des de la *Questa* de Reixac: «cant ela ac colit del fruyt, sí-n menjà, e-n donà a menjar a Adam, e *de present* pecaren mortalment» (83.25); i totes dues apareixen sovint en Eiximenis; aquella: «N'aytal, yo-us perdó *de present* a la mort, per amor de Déu e del senyor rei; e tenits-vos per dit que si jamés vós me comovets ma muller a mal, que yo-us todré la persona», *Regiment* (*NCl.* XIII, 146.28); «enfortiment ensenyaren --- al rei N'Anfós --- car com lo dit N'Anfós --- hagués fet jurar per rei son fill En Pere, qui *de present* és Rei d'Aragó ---», *Dotzen* (*NCl.* VI, 88).

I Eiximenis usa també l'altra: «lo Rei manà al tresorer que *de present* davant ell li portàs los dits diners», «si negun se mou tant ne quant --- *de present* ha ací a morir sens tota misericòrdia», id. (ib., 84ss.), «un gran e famós cavaller de Roma --- M. Cúrius, se gità en una gran gola que la terra havia feta --- los Déus havien dit que si no s'hi gitava lo millor cavaller de Roma, tota la cosa-pública periria, e de continent lo cavaller s'hi gità, e *de present* la dita gola uberta se tancà», *Regiment* (*NCl.*, 120.30). Expressió antiquada ja en el segle passat, però no encara en la llengua pròxer del començament: «perseguidor de bruixes i bruixots, si és que n'hi hagi *de present*», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 136).

Presentar [Llull]; veg. els dos exs. en el passatge de Fc. Prats, que he citat supra (per a *absentar*); en el sentit d'ofèrir en regal' [S. XIV], pròpiament 'posar en presència d'algú perquè ho prengui'; d'ací *presentalla* [S. XIII, Llull, Desclot], modernament especialitzat en el sentit d'ofrena religiosa' [princ. S. XV > cast. *presentalla* *DAut.*], «gran còpia de exvotos y *presentalles* dins de la capella del Beato Miguel de los Santos», B. de Maldà (*Excursions*, p. 28); però en la llengua tradicionalista del romancer encara compareix amb altres aplicacions: «Olivaro té una filla --- encara anava jugant - a la vora de marina: / los moros de moreria, / ya fan uns *presentalles* - a reyna mora d'Ungria», MilàF (*Romllo.*, 250H).

Deriv. de *presentar* 'regalar', amb caràcter postverbal, és el subst. *present* 'do, regal' [Llull]; avui li fa forta concurrència *regalo* i la seva forma catalanitzada *regal*, però molts prefereixen atèner-se a *present*, fins els qui només són moderadament puristes: «la confitura d'Amèrica, que era un *present* dels cosins d'allà

baix, va quedar-se a l'armari», Coromines (*Presons*, 197; a l'autògraf, redactat a Endaia havia escrit *regalo*, però ho canvià abans d'imprimir); especialitzat en «regalo de matanza<s>» eiv. (PzCabr.). *Presentable*. *Presentació*. *Presentador*. *Presentament*.

Presència [Llull], ll. *praesentia*: «l'abadesa --- tot jorn cerchava tot lo monestir, per veer si en nulla cosa lo poria millorar, ni si per sa *presència* se podia seguir alcun fruyt» (*Blanq.* I, 177.16); «tolre --- persones sospitoses, mijanceres, *presència* d'aquels de qui hom se tem en esta matèria», Eiximenis (*Dones*, cap. 53; *EntreDL* I, 174, v. 10); *presenciar* [fi S. XVIII]: «havent-se benehida en la tarde del 3 de agost --- per lo --- rector del Pi, *presenciant* aquell acte lo molt illre. Ajuntament», B. de Maldà (*Excursions*, p. 156). *Presencial*.

Representar [Llull]: «hòmens jóvens --- entrar en l'esgleya, e guardaren enans les dones que l'altar ni la creu, on és *representada* la passió del Fill de Déu», *Blanq.* (*NCl.* II, 94.4), però en aquesta obra més sovint apareix com a mer sinònim de 'presentar': «lo precurador dels pobres *representà* lo clergue al cardinal», «*representà* una letra a ---» (II, 226.18, 190.20); «en donar lo corpus Christi, que donon la forma complida e no trenquada ne cantelluda, per ço que *representon* aquell qui és dins», StVicentF (*Serm.* II, 107.17); *representable*; *representació*; *representador*; *representant*; *representatiu*.

Ens [1295, Llull], pres del ll. medieval *ens*, *entis*, adaptació llatina del gr. ἔν, ἔντος, participi actiu del gr. ἔλvai 'ser': «N'Ermità --- no val vostra raó, e és ja damunt provat / que la fe-s pot provar, si bé n'havets membrat; / e si bé -s pot provar, no-s segueix que creat / contenga e comprena tot lo *éns* increat», *Desconhort* (*NCl.* III, 87, v. 309); sentit filosòfic modern, Coromines (*O. C.*, 813b3); *entitat* [Llull]; *entitatiu*. Del citat mot grec és compost *ontologia*; *ontòleg*; *ontològic* [Coromines, *O. C.*, 829b35]. *Ontogènia*; *ontogènic*.

1 Alguns mallorquins i menorquins que insisteixen molt en *essèr*, forma híbrida, estranya enterament al català antic, molt més recent que *ser*, clouen els ulls a fets tan importants com que el millor dels escriptors menorquins (potser de tots els temps) Angel Ruiz i Pablo, usava *ser*: «açò deu *ser* una cosa semblant ---» (*Novelletes Men.*, *IdOr.*, 68), i al fet que això introdueix una discrepància regional innecessària entre les terres catalanes. — 2 Ja probablement s'usava a principis del segle, si està ben datat el doc. de 1305, que cita GaSoriano en el seu *Vocab. Murciano*, p. 193, car en aquell moment tota la cultura i fins la llengua escrita de Múrcia era catalana.

LISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:
essent, *essència*, *essencial*, *essencialitat*, *essencialment*, *essenciant*, *essenciar*, *desésser*, *absent*, *absentar-se*, *absentisme*, *absència*, *ausència*, *ausent*, *absentiar*, *futur*, *futurari*, *futurició*, *futuritat*, *futurisme*, *futurista*, *interès*, *enterésser*, *interésser*, *interessar*, *interessat*, *interessant*, *interessent*, *interessència*, *desinteressat*, *des-*